

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-ilor

O. G. DISSESCU

V. ATHANASOVIU, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. OERBAN, G. MEITAN,
H. POLIZU-MIOBUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

M. ANTONESCU *Ministru Justiției.*—Instrucțiuni adresate procurorilor șefi de parchete în vederea îndreptării moravurilor,
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.—*Înalta Curte de Casație și Justiție Secția II.*—Concesiuni petrolifere.—Arendare pe termen lung.
—Persoane incapabile.—Hotărâri de consolidare.—Executare.
(Vasile Grădinaru cu „Astra-Română”).
Tribunalul județului Roman.—Societăți comerciale.—Modificarea scopului și obiectului.—Mandat.—Mandatar.—Moartea unuia din asociați.—Continuarea asociațiunii.
Neorolog.—Cuvântarea d-lui C. Romano, secretar general al Ministerului de Justiție la înmormântarea consilierului dela Casație Th. Crivăț.

ROLUL PARCHETELOR ÎN COMBATEREA CRIZEI MORALE

D-l M. Antonescu, ministru justiție, îngrijorat de înlinderea crizei morale, mult mai gravă și mai greu de combătut decât criza economică, a adresat procurorilor șefi de parchete, următoarele instrucțiuni:

Răul cel mai mare rezultat din războiul mondial este de sigur imoralitatea care s'a întins asupra tuturor țărilor. Exemplul violențelor și prăzilor din război a avut o influență nenorocită asupra sentimentelor unei părți din populațiune. Iar spectacolul abuzurilor de tot felul săvârșite mai în toate Statele cu ocaziunea furniturilor în timpul războiului a dezvoltat la mulți instinctul de rapacitate și de necinste, care a condus la alterarea simțului moral. Țara noastră nu a fost scutită de această influență nefastă. Din contră, vicțiile introduse și dezvoltate sub ocupațiunea străină au agravat și mai mult înlinderea corupțiunii.

Trăim într'o epocă de transformare, în care grija tuturor ar trebui să fie repararea dezastrelor războiului și readucerea țării la starea normală.

Poporul nostru care a suferit nu numai din cauza greutăților războiului, dar și din cauza ocupațiunii fără milă a dușmanilor, a avut pagube materiale enorme. Acestea probabil se vor repara cu mari

dificultăți și într'un timp îndelungat. Însă desigur că paguba noastră cea mai însemnată depe urma războiului consistă în pervertirea caracterelor și dezvoltarea gustului de a se îmbogăți fără muncă, în lipsa de respect pentru persoana și averea omului.

Exemplele ce se văd în toate zilele ne arată că puterea morală, care constituie podoaba cea mai frumoasă a omului, a scăzut în urma războiului în țara noastră ca și în toate țările.

Această criză morală este poate mai greu de combătut decât criza economică.

Suntem datori a examina cu atențiune această situațiune critică și să căutăm prin toate mijloacele a îndrepta spiritul public către o concepțiune mai justă a moralei și a dreptului.

Autorităților publice le incumbă în primul rând această datorie, fiindcă prin bunele lor exemple influențează moravurile; iar prin sancțiunile ce aduc abaterilor dela datorie, pot îndrepta pe calea binelui pe cei rătăciți.

Agenții poliției judecătorești din toată țara, a căror atribuțiune este de a constata infracțiunile la legea penală, trebuie să fie astfel organizați, disciplinați și controlați încât să formeze o adevărată falangă în contra făcătorilor de rele. În această direcțiune rolul parchetului are o mare importanță.

De aceea vă voi indica oarecari reguli, după cari trebuie să procedați pentru ca descoperirea și constatarea infracțiunilor să se facă mai prompt și mai sigur, iar controlul asupra agenților poliției judecătorești să aibă mai multă eficacitate pentru bunul mers al instrucțiunii și al justiției penale.

I

Constatarea prealabilă a infracțiunilor și controlul asupra agenților poliției judecătorești.

Culegerea probelor în materie penală depinde foarte mult de modul cum se fac primele cercetări. În consecință veți da ordin agenților poliției judecătorești din circumscripțiunea d-voastră, ca îndată ce li se

aduce la cunoștință săvârșirea unei crime sau a unui delict de oarecare importanță, să vă avizeze și să facă la localitate primele cercetări constatând toate împrejurările și ascultând pe pacienți, pe martori și pe cei arătați ca vinovați. În caz de crimă vă veți transporta îndată la localitate, dacă este posibil împreună cu d. judecător de instrucție.

Constatarea la fața locului de către judecătorul de instrucție are marele folos că instrucția se poate face completă fără a se mai cita martorii la tribunal, astfel că în câteva zile procesul se poate înainta pentru judecată.

Pentru a putea controla activitatea agenților poliției judecătorești, veți da ordin ca șeful de post sau notarul din fiecare comună rurală și șeful poliției în orașe, să vă raporteze imediat ce s'a comis o crimă sau un delict de oarecare importanță, arătându-vă numele și pronumele victimei, domiciliul și profesiunea, faptul săvârșit, numele și pronumele, domiciliul și profesiunea celor arătați ca vinovați fie de victimă, fie de rumoarea publică, numele și pronumele, domiciliul și calitatea funcționarului însărcinat cu cercetarea.

La parchet veți ține un registru alfabetic pe comune pentru controlul constatărilor și în rubrica fiecărei comune veți pune a se trece elementele cuprinse mai sus. Agentul care face constatarea va fi dator să vă trimită actele dresate cât mai urgent. Dacă într-o săptămână nu veți fi primit rezultatul, îl veți cere, și dacă va întârzia fără justificare legitimă, ne veți raporta arătându-ne cine este agentul care nu și-a făcut datoria. În registru veți nota în dreptul fiecărei cauze observațiunile ce veți face asupra activității agenților.

Până la primirea dela minister a acestui registru veți binevoi a nota pe foi bine clasate pe comune toate aceste elemente, cari în urmă se vor copia în registru.

II.

Constatările judecătorilor de instrucție.

Rolul judecătorului de instrucție în constatarea crimelor și delictelor este considerabil.

Soarta procesului penal depinde mai întotdeauna dela modul cum judecătorul a adunat probele, dela celeritatea ce a pus în lucrările sale și dela perspicacitatea ce a arătat în alegerea mijloacelor de a descoperi adevărul. În cele mai multe cazuri urgența este necesară în instrucțiunea penală. Cu cât timpul trece cu atât mijloacele de investigațiune devin mai dificile. Martorii cari sunt proba esențială în această materie uită oeeace știau dacă trece prea mult timp dela săvârșirea faptului până la constatare. De aceea vă rog să cereți d-lor judecători de instrucțiune

să accelereze cât mai mult constatările, căci toate afacerile penale sunt de natura lor urgente. Această accelerare se impune cu deosebire când sunt în cauză inculpați arestați în prevenție. Arestul preventiv este un mare sacrificiu impus individului în interesul social al descoperirii adevărului în cauzele penale. Foarte adesea judecătorul de instrucțiune este pus în penibila situațiune de a priva de libertate pe un om în contra căruia nu există decât slabe indicii de culpabilitate. Dar trebuie să o facă în interesul mare al societății, ca făcătorii de rele să fie descoperiți și pedepsiți. Când însă se întâmplă ca judecătorul să nu fi nemerit pe adevăratul culpabil, cel arestat pe nedrept devine o victimă a exigențelor sociale. De aceea se impune judecătorilor cea mai mare băgară de seamă în exercițiul acestei extraordinare puteri ce le dă legea de a lua libertatea oamenilor. Și pentru ca răul să fie mai puțin mare, în caz de eroare, ste de absolută necesitate ca instrucțiunea să se facă repede, pentru ca judecătorul să poată examina probele adunate spre a se pronunța în cunoștință de cauză asupra menținerii arestării.

Arestatul nu trebuie să stea închis în prevenție o zi mai mult decât timpul strict necesar pentru facerea instrucțiunii. Orice prelungire inutilă constituie un abuz, care nu se poate tolera. Întârzierile instrucțiunii provin adesea din nevenirea martorilor. Pentru a preveni asemenea întârzieri trebuie să se ia măsurile necesare ca agenți să îndeplinească procedura, iar în contra martorilor să se uzeze cu rigoare de dispozițiunile art. 77 din procedura penală.

Avem credința că uzându-se cu stăruință de mijloacele ce legea pune la dispozițiunea judecătorilor de instrucțiune, cercetarea cauzelor se poate face mai repede și că durata arestării preventive se poate scurta.

Pentru a ajunge la acest rezultat, vă rog să urmăriți lucrările în fiecare cauză și, dacă vedeți că instrucțiunea și arestarea preventivă durează mai mult decât ar trebui, să cereți d-lui judecător să ia măsurile necesare pentru activarea instrucțiunii.

Instrucțiunea penală trebuie să se facă nu numai repede, dar și bine. Ambițiunea parchetului și a judecătorului de instrucțiune trebuie să fie ca autorii crimelor și delictelor să nu rămână nedescoperiți.

Pot fi cazuri când judecătorul de instrucțiune se găsește în neputință de a ajunge la un bun rezultat cu toată priceperea și activitatea sa. Dar acele cazuri sunt rare. În regulă generală o instrucțiune bine condusă ajunge la descoperirea adevărului.

Unul din caracterele epocii în care trăim este scăderea moralității și creșterea enormă a criminalității.

Dacă în această situațiune cei vinovați sunt lăsați neturbați, contagiunea răului se întinde asupra ca-

racterelor slabe; iar cei buni se simt descurajați și umiliți în fața vișului triumfător.

În această criză morală speranța tuturor se îndreptează spre magistratură. Numai printr'o aplicațiune strictă a legilor penale se poate ajunge la curățirea atmosferei vicioase, ce s'a răspândit asupra tuturor țărilor în urma războiului. Când se va vedea că făcătorii de rele sunt prinși și pedepsiți cu severitate, speranța în îndreptare va renaște, iar cei porniți pe calea răului sau se vor opri la timp, sau suferind pedepse, se vor căi și se vor corecta.

De aceea este trebuință de sancțiuni cât mai grabnică în toate cazurile de infracțiuni penale.

Numai așa se poate însănătoși o societate cuprinsă de atâtea vicii.

Vă rog să lucrați împreună cu d-nii judecători de instrucțiune la această mare operă socială. Faceți să se vadă că legea se aplică cu dreptate în contra tuturor făcătorilor de rele și veți contribui la așezarea celei mai mari reforme: *îndreptarea moravurilor*.

Însă, pentru a atinge acest frumos rezultat, trebuie ca d-voastră și d-nii judecători de instrucțiune să aduceți un zel și o putere de voință mai presus de îndeplinirea comună a datoriei, trebuie să aveți în vedere că adevăratul rol al instrucțiunii nu se mărginește la ascultare de martori, interogatorii, perchițițiuni, etc., ci la descoperirea făcătorilor de rele prin toate investigațiunile ce vi le sugerează fiecare speță când este cercetată cu dorința sacră de a ajunge la bun sfârșit.

III.

Arestările făcute de agenții poliției judecătorești.

În cazurile de crimă și de delict grave agenții poliției judecătorești sunt nevoiți să se asigure de persoana inculpatului atât pentru facerea cercetărilor cât și pentru a împiedica fuga inculpaților. După procedura penală nu se poate deține o persoană fără mandat mai mult de 24 de ore (art. 88 din procedura penală).

Acest principiu nu se observă întotdeauna, fie din cauza distanței mari dela locul arestării până la reședința tribunalului, fie din cauza întârzierii cercetărilor preliminare. Cu toate acestea, principiul libertății individuale trebuie respectat.

Chiar un om condamnat are dreptul la respectul persoanei sale, necum un om numai bănuit că ar fi săvârșit o faptă rea. Dacă interesul cel mare al ordinii sociale impune necesitatea pentru Justiție de a ridică în mod provizoriu libertatea unui om, *chiar înainte de a se ști că este vinovat*, acest mare sacrificiu a fost impus de lege individului numai cu garanția că o asemenea măsură nu se poate lua în contra lui decât de un magistrat, care prin caracterul său prezintă garanții serioase de prudență și imparțialitate.

În consecință, vă rog să luați măsuri ca îndată ce cineva a fost arestat, să fie adus înaintea d-voastră ca să decideți fără întârziere asupra fiecărei persoane.

În tot cazul nu se poate menține decât în baza unui mandat în regulă.

Ca să se evite arestările în contra legii și ca să se poată constata abuzurile, este necesar să cereți agenților poliției judiciare, să constate în scris ziua, ora și locul arestării fiecărei persoane.

IV.

Judecarea proceselor penale.

Orice proces penal este de natura lui urgent, căci infracțiunile penale constituiesc o turburare a ordinii publice. Cu toate astea, la unele tribunale termenele la procesele penale sunt mai lungi decât la procesele civile. Înțelegeți că această stare de locuri constituie o anomalie. De aceea vă rog să interveniți la tribunal ca procesele penale să nu se amâne decât în caz de absolută necesitate, pentru a se evita grămădirea de dosare penale și pentru a se putea pune termene mai scurte la procesele viitoare.

Termenile depărtate în penal vatămă buna instrucțiune a procesului, căci după câteva luni, martorii cari sunt principala probă, uită cele petrecute; iar exemplaritatea pedepsei nu mai are loc când ea se execută după un interval prea lung dela săvârșirea faptului.

În procesele cu arestați veți cere termene foarte scurte, pentru ca arestul preventiv să nu fie prelungit fără trebuință. Chiar în procesele fără arestați veți cere termene scurte când faptele sunt mai grave. Este în adevăr inadmisibil ca să se pună termene după câteva luni, la procese cari au adus turburări mari ordinii publice.

Celeritatea judecății fiind esențială în materie penală, veți lua înțelegere cu d-nii magistrați ai tribunalului ca să se judece cât mai curând procesele vechi pentru ca procesele viitoare să se bucure de o adevărată urgență.

Judecata nu se poate face decât pe bază de probe serioase, care să determine convingețiunea magistraților.

De aceea, ca să ajungeți a obține condamnări în raport cu gravitatea faptelor, veți stăruii ca, înainte de a se trimite procesul la tribunal, probele să fie cu îngrijire adunate, pentru ca judecătorii să se găsească față de probe convingătoare.

Unii acuză justiția noastră de prea multă indulgență în procesele penale.

S'au observat, e adevărat, că uneori pedepsele ce se aplică nu corespund cu gravitatea faptelor, dar acest rezultat nu trebuie atribuit exclusiv indulgenței judecătorilor, ci mai cu seamă incompletului instrucțiunii, care face că adesea judecătorul se află în peni-

bila situațiune ori de a achita pe un vinovat în lipsă de probe suficiente, ori de a condamna pe un individ a cărui culpabilitate nu este destul de clar, stabilită.

Într'o astfel de situațiune, judecătorul dacă condamnă se vede nevoit a aplica o pedeapsă ușoară, chiar dacă faptul este grav. De aceea se impune parchetului și instrucțiunii ca să ouleagă probele cu îngrijire pentru ca convincțiunea judecătorului să fie pe deplin stabilită.

V

Executarea hotărârilor penale.

Scopul judecății fiind aplicarea pedepsei celor vinovați, această operațiune nu trebuie să întârzie. Îndată ce hotărârea a rămas definitivă, trebuie să fie executată. Însă și aci se ivesc dificultăți: hotărârile nu se fac la timp, funcționarii parchetului au prea multe lucrări și nu pot a se ocupa imediat de executări, etc. Toate aceste piedici trebuie să dispară. D-l procuror care a luat parte la ședință să-și noteze hotărârile condamnătoare ce au fost trimise la executare după ce au rămas definitive; iar în caz de abateri să ceară d-lui președinte al tribunalului ca să ia măsuri. La parchet hotărârile să se execute imediat și dacă executarea nu s'a efectuat în urma ordinului parchetului să ni se aducă la cunoștință spre a face intervenirile necesare.

Sunt sume importante din amenzi cari nu sunt încasate. Pentru fiecare amendă trebuie să cereți administrației financiare să vă certifice încasarea.

Pentru a vedea cum s'au făcut executările de amenzi, vă rog să binevoiți a ne raporta de urgență la ce sumă se ridică totalul amenzilor ce ați cerut să se încaseze dela 1 Aprilie 1920 până la 1 Aprilie 1921 și pentru ce sumă totală aveți adrese oă a fost încasată.

În viitor veți avea un control continuu pentru încasarea amenzilor și dacă agenții fiseului nu-și vor face datoria, veți comunica ministerului.

Vă rugăm să aduceți aceste instrucțiuni și la cunoștința d-lor magistrați ai tribunalului și să colaborați cu toții pentru ca justiția penală să corespundă marelui rol ce are de a îndrepta moravurile prin o justă sancțiune în contra celor răi și prin garantarea siguranței pentru oamenii muncitori și cinstiți.

Ministru, M. ANTONESCU.

Director general, D. Ispășu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

SECȚIA II

Audiența dela 2 Iunie 1921.

Președinția d-lui Oscar N. Nicolescu președinte

Vasile Grădinaru cu Astra Română

CONCESIUNI PETROLIFERE. — PERSOANE INCAPABILE DE A CONCEDA PE UN PERIOD MAI MARE DE 20 ANI. — ENUMERARE LIMITATIVĂ. — ART. 16 DIN LEGEA CONSOLIDĂRIILOR DIN 1904 ȘI ART. 26 DIN REGULAMENTUL LEGEI. —

CONCESIUNI PETROLIFERE. — ARENDARE PE UN TERMEN LUNG. — DACĂ POATE FI PRIVITĂ CU O ÎNSTRĂINARE DEGHIZATĂ.

CONCESIUNI PETROLIFERE. — HOTĂRÂRE DE CONSOLIDARE. — EXECUTARE — EFECTUL EI. — ART. 7 DIN LEGEA DE CONSOLIDARE DELA 1904.

1) Incapacitatea fiind o derogare gravă dela principiul libertății, crearea ei nu se poate concepe fără o dispoziție clară și precisă de lege. Prin urmare, dispozițiunile art. 16 din legea de consolidare care arată persoanele incapabile de a conceda drepturile lor pe un period de timp mai lung de 20 de ani, sunt limitative; iar dacă prin art. 26 din regulamentul acestei legi se mai enumără și alte persoane ca incapabile, ele nu pot fi privite ca atare, deoarece prin regulamentul legii nu se putea interpreta și crea alte persoane incapabile decât acelea strict prevăzute de lege.

2) Cu toate că în cazurile ordinare, arendarea unui teren pe un termen mai mare decât cel uzitat ar putea constitui o înstrăinare deghizată, nu tot astfel se poate zice și în materie de concesiuni petrolifere, unde o durată lungă de exploatare este de natura însăși a convențiunii.

3) Din moment ce hotărârea de consolidare a rămas definitivă și s'a executat, acest titlu nou, independent de ori ce act de concesiune, constituind conform art. 7 din lege drepturi inatacabile pentru cei ce l'au obținut și opozabile *erga omnes*, nu mai poate fi anulat pentru vre-un viciu de formă sau de fond.

No. 104 — Respins recursul făcut de Vasile Grădinaru contra deciziei Curții de apel București s. II No. 38/915 în proces cu Soc. „Astra-Română”.

S'a citit raportul făcut în cauză.

S'au ascultat: d-nii avocați Gh. Dumitrescu în dezvoltarea motiveilor de casare și d-l N. Salța în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare :

1) «Violarea art. 16 din legea consolidărilor din 1904, a art. 26 din regulamentul de aplicarea acelei legi, combinat cu art. 7 din legea rurală din 1864, întrucât art. 16 este enumerativ iar nu limitativ, iar art. 26 completează enumerațiunea incapabililor din art. 16, menționând pe locuitorii improprietăriți și persoanele morale ca fiind abilitați a da în concesiune terenurile lor petrolifere numai pe un period de 20 ani».

Având în vedere că din actele și lucrările din dosarul instanței de fond rezultă că în anul 1898, societatea «Astra-Română» a luat în concesiune dela Floarea V. Dumitrescu un teren situat în comuna Moreni, județul Prahova, pe care l'a și consolidat prin sentința No. 89/910, rămasă definitivă și executată; că, în urma acestei executări, Vasile Grădinaru a luat în concesiune acelaș teren dela defunctul Vasile Smaranda, zis și Dumitrescu, moștenitorul improprietăritei Smaranda Văduva, și a cerut consolidarea lui pe care comisiunea, prin hotărârea de consolidare No. 162/913, i-a admis-o, respingând în același timp contestația făcută de Astra-Română, prin care tindea la respingerea cererii de consolidare pe motiv că concesiunea sa fusese anterior consolidată și executată :

Având în vedere că, în contra acestei sentințe, făcându-se apel de societatea Astra-Română, Curtea de apel din București secția II, prin deciziunea civilă No. 38 din 25 Februarie 1915, admitând contestația făcută de apelantă la prima instanță, respinge cererea de consolidare cerută de Vasile Grădinaru; că, în contra acestei deciziuni, s'a făcut recurs la această înaltă Curte ;

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 16 din legea din 1904 pentru regularea și consolidarea drepturilor de a exploata petrolul, femeia măritată sub regim dotal, minorii, interzișii și cei puși sub consiliul judiciar nu pot concede terenurile lor pe un termen mai mare de 20 ani, cu condițiunile anume arătate în acel articol, iar în art. 26 din regulamentul de aplicare al acestei legi, pe lângă persoanele incapabile arătate mai sus, s'au mai adăugat persoanele morale și locuitorii improprietăriți prin legea rurală ca să nu poată concede asemenea terenuri decât pe cel mult 20 ani ;

Considerând că, în drept, incapacitatea fiind o derogare gravă dela principiul libertății, creiarea ei nu se poate concepe fără o dispozițiune clară și precisă de lege ;

Că, art. 16 din menționata lege de consolidare arătând persoanele incapabile de a concede drepturile lor pe mai mult de 20 ani, această enumerare

este limitativă, iar nu enunțiativă, și deci în regulamentul acestei legi nu se putea interpreta nici adăoga alte persoane incapabile decât acelea strict prevăzute de lege ;

Coconsiderând că, deși legea rurală din 1864 a isbit de indisponibilitate pământurile rurale date locuitorilor clăcași, declarând nulă orice înstreinare directă sau indirectă, deghizată sau prin persoane interpuse, totuși legea rurală prin nici-un text al ei nu declară incapabili pe locuitorii improprietăriți și prin urmare măsurile de protecțiune luate prin această lege în favoarea țăranilor nu se pot asimila cu incapacitățile legale introduse de legiuitor în mod limitativ în art. 16 din legea consolidărilor petrolifere din 1904 ;

Că, deși în cazurile ordinare, arendarea unui teren pe un termen mai mare decât cel uzitat ar putea constitui o înstreinare deghizată, nu tot astfel se poate zice și în materie de concesiuni petrolifere, unde o durată lungă de exploatare și explorare este de natura însăși a convențiunei ;

Considerând că, în afară de acestea, din moment ce s'a stabilit în mod neîndoios și necontestat de nimeni că hotărârea de consolidare cu No. 99/910 a societății Astra-Română a rămas definitivă și s'a executat, acest titlu nou, independent de orice fel de act de concesiune, constituind conform art. 7 din lege drepturi inatacabile pentru cei ce l'au obținut și opozabile *erga omnes*, nu mai poate fi anulat pentru vrun viciu de formă sau de fond și deci motivul invocat devine nefundat.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMAN

Audiența dela 13 Iulie 1920

Președenția d-lui D. Tomida, președinte

Maria Simon Mark cu Ion Nicotescu și alții

SOCIETĂȚI COMERCIALE. — MODIFICAREA SCOPULUI ȘI OBIECTULUI. —
DREPTUL ASOCIAȚILOR. — MANDAT. — MOARTEA MANDANTELUI. —
ART. 1557 C. CIV. —

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV. — MOARTEA UNUIA DIN ASOCIAȚI. —
CONTINUAREA SOCIETĂȚII. — ART. 193 AL. 1 C. COM.

1 După dispozițiile art. 192 cod. com. societatea comercială încetează prin lipsa sau schimbarea obiectului societății, doctrina și jurisprudența admit însă asociațiilor dreptul de a aduce oarecare modificări societății, cu condiție, însă, să nu se schimbe în mod radical scopul societății și nici obiectul ei.

2. În principiu este cunoscut că mandatul încetează prin moartea mandantului, dar această încetare n'are loc de drept ci mandatul continuă, atât în ce privește pe părți, cât și pe terți, conform art. 1557 cod. civ. până ce se cunoaște moartea mandantului și chiar până la terminarea afacerii în curs.

3. Cu toate că, potrivit art. 193 al. 1 cod. com., societatea în nume colectiv încetează prin moa-

rea unuia din asociați, interpretarea însă care trebuie să i se dea este, că moartea unui asociat nu produce de drept desființarea societății. când ceilalți asociați continuă întreprinderea socială, ci constituie numai una din cauzele cuprinse în acel articol, pentru care asociații pot, dacă vor, să desființeze societatea.

Prin urmare, când moștenitorii asociatului defunct, sau asociații supraviețuitori, nu și-au manifestat voința lor ca să desființeze tovărășia, societatea continuă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea comercială principală înregistrată sub No. 18199/918, cât și acțiunea adițională explicativă înregistrată sub No. 4019/919 ambele introduse de Maria Simon Mark. în calitate de tutrice legală a minorului său fiu Horațiu S. Mark contra părților Ioan Nicotescu, Saul Mark și Etila și Ozias Berman, cu autorizația soțului său Ozias Berman, acțiuni prin care reclamanta cere să se constate dizolvarea și lichidarea avutului social al societății încheiată pe baza convențiunii autentificate de tribunalul Roman sub No. 862 / 915, precum și a se obliga în mod solidar pe părți la plata sumei de 150.000 lei, cu cheltuieli de judecată.

Având în vedere desbaterile urmate în cauză, actele dela dosar, interogatoriile părților, depunerile martorilor audiați și concluziile scrise ale părților.

Având în vedere că acțiunea pornită de Maria S. Mark, atât în fapt cât și în drept se sprijină pe motivele, că întreprinderea începută în localul „Modern” și sfârșită în localul „Brand” este continuarea aceiași afaceri, din care a făcut parte defunctul său soț Simon Mark, care a fost reprezentat în societate după data de 30 Octombrie 1916 și până la disoluția ei prin fratele său Saul Mark ca mandatar.

E de examinat dar continuitatea întreprinderii comerciale și dacă Saul Mark poate fi socotit ca mandatar al defunctului său frate Simon Mark în această asociație.

Considerând că din interogatoriile luate părților I. Nicotescu, Etila și Ozias Berman, din totalitatea răspunsurilor acestora, rezultă că mărfurile, lenjeria, mobilierul și vesela dela localul „Modern”, unde a început întreprinderea comercială a asociației, a fost aduse în localul „Brand” fără să se fi făcut o inventariere a acestor obiecte, ceiace învederează că asociații n'au înțeles să facă lichidarea avutului social dela „Modern”. Mai mult, operațiunile societății au continuat să fie înregistrate în registrele localului „Modern”; ceiace n'ar fi fost admisibil dacă asociații ar fi înțeles să facă o nouă afacere distinctă de aceia dela „Modern”.

Considerând că aceste fapte sunt confirmate și prin depunerile martorilor audiați în cauză, dar mai ales prin depunerea martorului Em. Flor, care față de situațiunea lui socială, inspiră toată încrederea precum și aceia a martorului I. Blumer depuneri din care reiese că pentru operațiunile întreprinderii dela „Modern”, nu s'a încheiat un bilanț separat și că lichidarea societății s'a făcut atunci când afacerea a luat sfârșit în localul „Brand”.

Considerând că răspunsurile la interogator ale părților Ioan Nicotescu și soții Etila și Ozias Berman leagă și pe păratul Saul Mark, întrucât din combinația art. 77, 78 și 106 cod. comercial, rezultă că unul din efectele solidarității la care asociații sunt chemați să răspundă este, că în materie de societate în nume colectiv, răspunsurile la interogator ale unuia din asociați obligă societatea întreagă.

Dar pe lângă opozabilitatea acestor interogatorii, născută din unitatea legăturilor dintre părți, pentru Saul Mark dovada continuității afacerii mai rezultă și din interogatorul său în parte, complectat cu proba testimonială, din care reiese că el însuși recunoaște că s'a adus mărfuri și vesela de la „Modern” la „Brand”, ceiace n'ar fi fost cu puțință în lipsa unei continuități de afaceri.

Din toate aceste dovezi rezultă dar în mod evident că afacerea dela „Brand” este continuarea afacerii sociale începută la „Modern”, și că lichidarea ei s'a făcut odată în cursul lunii Mai 1918, când s'a făcut și distribuția avutului social între asociați.

Părții opun însă, că în specie nu poate fi vorba de o continuare de afacere, deoarece contractul de asociație pentru exploatarea localului „Modern”, trebuie considerat ca stâns definitiv prin rechiziționarea acelui local, astfel că societatea, conform art. 192 cod. comercial, a încetat de drept din cauza lipsei de obiect a întreprinderii, a schimbării lui, în tot cazul, pretind părții, convențiunea socială pentru exploatarea localului „Modern” a luat sfârșit, întrucât prin actul scris ce poartă data de 30 Decembrie 1916, se prevede înființarea unei noi societăți din care Simon Mark este exclus.

Considerând că, deși după dispozițiile art. 192 cod. comercial, societatea comercială încetează prin lipsa sau schimbarea obiectului societății, doctrina și jurisprudența admit însă asociațiilor dreptul de a aduce oarecare modificări societății, cu condițiune însă, să nu să schimbe în mod radical scopul societății și nici obiectul ei, iar de schimbarea obiectului societății nu se poate vorbi ori de câte ori actele de comerț ce le săvârșește societatea, nu sunt diferite de cele pentru care a fost constituită.

Considerând, că din intențiunea părților contractante, rezultă că scopul asociațiilor era exploatarea unui comerț de hotel, berărie, cinematograf și restaurant, comerț pe care fiind împedecați să-l exercite în localul „Modern”, asociații au convenit să-l continue în localul „Brand”, exceptând hotelul. Așa fiind, în cauză nu se poate spune că s'ar fi operat o schimbare a obiectului societății, căci obiectul societății în înțelesul riguros stă fără îndoială în actele de comerț, pe care o societate este chemată ale efectua, iar legătura între obiect și scop trebuie să fie atât de intimă, încât amândouă aceste elemente să tindă a face un tot nedespărțit. Or, operațiunile comerciale ale societății începute în localul „Modern” și continuate în localul „Brand”, față de identitatea lor de obiect, în afară de comerțul de hotel care din lipsă de local nu s'a putut exercita la „Brand”, corespund aceluiași scop pe care și l'a propus societatea. În fapt, s'a operat dar cu continuarea acestei afaceri o prorogare a legăturii sociale, care este admisibilă în drept.

S'a mai opus încă de părâți pentru a se dovedi lipsa de continuitate a întreprinderii, o convențiune sub semnătură privată, încheiată de ei și care poartă data de 30 Decembrie 1916.

Acest act însă nu îndeplinește condițiunile unui contract de societate, întrucât el nu cuprinde elementele esențiale care caracterizează un asemenea act, precum: capitalul, durata, firma socială. În schimb, în act. se afirmă că e vorba de o afacere nouă independentă de cea dela «Modern» ceiace denotă până la evidentă preocuparea părâților, aceia a fărîrării acestui act cu scopul pentru a se pune la adăpost față de pretențiunile succesorilor defunctului Simon Mark. Pe acest act deci nu se poate pune temei.

Astfel fiind, din probele arătate stabilindu-se în mod neîndoios continuitatea afacerii începută la „Modern” și stărsită la „Brand», rămâne de văzut dacă în această întreprindere Saul Mark avea calitatea de mandatar al defunctului său frate Simon Mark.

Existența acestui mandat este recunoscută la interogator de părâții I. Nicotescu și soții Etila și Ozias Berman și se stabilește prin depunerile martorilor audiați în cauză și în special prin categorica arătare a martorului Em. Flor.

Dovada mandatului mai rezultă și din răspunsurile în parte la interogator ale părâtului Saul Mark, care recunoaște că a început prin a da ajutor fratelui său Simon Mark la întreprindere, iar mai târziu a asistat la facerea inventarului mărfurilor. Însăși atitudinea lui Saul Mark în sânul societății confirmă calitatea sa de mandatar, căci în cazul când nu s'ar fi considerat ca mandatarul fratelui său ce era mai natural decât ca dânsul să fi căutat a risipi orice echivoc asupra rolului său în întreprindere.

Dacă nu se face dovada asocierii personale a lui Saul Mark la exploatarea acestui comerț, în schimb se dovedește că Simon Mark la plecarea lui a afirmat că nu se desparte de asociații lui și că lasă mai departe pentru continuarea afacerii ca mandatar pe fratele său Saul Mark cu un mandat general de administrație, care-i dădea posibilitatea și a continuității de afacere. Faptul că la plecarea lui Simon Mark nu s'a luat nici-o dispoziție de lichidarea capitalului social, a mărfurilor și veseli, învederează și mai mult ca intențiunea lui Simon Mark a fost de a se continua asociația, lăsând pe fratele său ca mandatar. Se stabilește dar, că rolul lui Saul Mark în asociație a fost acela de mandatar al defunctului său frate Simon Mark.

Dar s'a obiectat că mandatul nu se putea continua după moartea lui Simon Mark.

În principiu este cunoscut că mandatul încetează prin moartea mandantului, dar această încetare n'are loc de drept, ci mandatul continuă atât în ce privește pe părți, cât și pe terți; conform art. 1557 cod. civ. până ce se cunoaște moartea mandantului și chiar până la terminarea afacerii în curs, așa că Saul Mark a lucrat valabil ca mandatar până la lichidarea întreprinderii.

Considerând că la această atitudine a reclamantei și la argumentele de fapt și de drept pe care se întemeiază, părâții opun prin apărătorii lor următoarele obiecțiuni: a) Societatea a luat sârșit prin moartea asociatului Simon Mark; b) că pentru curmarea pretențiunilor ce ar fi putut izvorî din contractul de

asociație autentificat de tribunalul Roman sub No. 962 | 1951, a intervenit o tranzacție.

În ce privește prima obiecțiune:

Având în vedere că, după dispozițiile art. 193 al. 1 cod. comercial, societatea în nume colectiv încetează prin moartea unuia din asociați, afară numai dacă nu există convenție contrară.

Considerând că, deși acest articol între motivele de dizolvare a unei societăți în nume colectiv prevede și moartea unui asociat, interpretarea însă care i s'a dă este, că moartea unui asociat nu produce de drept desființarea societății, când ceilalți asociați continuă, chiar în mod tacit, întreprinderea socială, ci constituie numai una din cauzele cuprinse în acel articol pentru care asociații pot, dacă vor, să ceară desființarea asociației. Prin urmare, când moștenitorii asociatului defunct sau asociații supravetuitori nu și-au manifestat voința lor ca să desființeze tovărășia, societatea continuă.

În specie, nu s'a cerut disoluția societății de nimeni, așa că prin aplicarea principiului arătat, societatea a continuat de drept și de fapt, în mod valabil, față de minorul moștenitor al defunctului Simon Mark. Această primă obiecțiune este deci nefundată.

În ce privește a doua obiecțiune.

Având în vedere că reclamanta a semnat într'adevăr un act prin care arată, că a primit suma de șase mii lei, capitalul depus de defunctul său soț în asociație pentru exploatarea localului „Modern», declarând că înțelege să nu mai aibă nici un amestec în asociație și nici o pretenție asupra sumelor ce vor rezulta din lichidarea societății.

Considerând însă că această tranzacție, nefiind dată de reclamantă în calitate de tutrice legală și nici de îngrădirea formelor cerute de art. 413 pr. civ., actul acesta nu poate obliga tutela și deci nici această a doua obiecțiune nu este întemeiată.

În urma dar a dizolvării și lichidării societății, rezultând că reclamanta în calitate de tutoare legală a minorului său fiu Horațiu S. Mark, are dreptul la o parte din activul social, rămâne văzut care-i quantumul ce i se cuvine în numerar.

Având în vedere că părâții la interogatoriile lor recunosc că fiecare din asociați au primit câte 46000 lei capital și beneficii, această sumă i se cuvine deci și defunctului asociat Simon Mark.

Relativ la treimea pretinsă din garanția de 10.000 lei, această garanție conform contractului de închiriere intervenit între băncile proprietare „Concordia», și de „Credit» și chiriașul I. Nicotescu, cu contractul autentificat de tribunalul Roman sub No. 944/1915, este afectată pentru plata chiriei și a exactei îndepliniri din partea locatarului a tuturor condițiilor stipulate în contract, cu dreptul pentru proprietar de a se despăgubi din această garanție. Or, chiriașul este acționat în judecată prin reclamația înregistrată sub No. 9514/1918 (dosar No. 2037 din 1917), înaintea tribunalului Roman pentru neexecutarea unor obligațiuni derivând din neexecutarea aceluși contract, și cum procesul n'a căpătat încă soluțiune, din această garanție nu se poate aribui nimic reclamantei.

În ce privește cota pretinsă de reclamantă asupra valorii veseli. Din interogatoriile părâților rezultă, că valoarea întregii veseli, rămase de împărțit asociaților,

NECROLOG

Cuvântarea ținută de d-l C. Romano, secretarul general al Ministerului de Justiție, la înmormântarea regretatului consilier al Curții de Casație Th. Crivăț

Intristați Ascultători,

Pe neașteptate.. în amurgul liniștit de toamnă, s'a stins încă în pline puteri, înaltul Consilier Theodor Crivăț.

El plânge familia, îl plâng cei cari au avut norocul și cinstea să se înnumere printre intîmi, colegi sau discipoli, dar îl mai plîng nesfârșiți apreciatori.. căci îl respecta și admira: lumea justițiabililor, întreg baroul, toată magistratura!

Era un om, a fost un judecător!

Cei dintâiu la datorie, cei din urmă la drepturi!

Cu vocea înogată, cu chipul blajin dar expresiv și energic în gesturi și privire, argumenta și *convîngea!*

În chestiunile cele mai dificile, mintea sa limpede, luminată a îmbogățit jurisprudența țării!

Avea o singură preocupare; templul zeiței Themys *deapururi* să rămîie imaculat!...

Simplu, liniștit, cumpănit, adânc ougetător, niciodată n'a căutat să pună în evidență personalitatea și *reală* sa valoare!

Neobosit la muncă, *neschimbabil în dreapta-i severitate.*—Odinioară, ca mic magistrat; dela o vreme la înalta Curte, în Consiliul superior sau cel disciplinar a fost totdeauna același; neimpresionabil: *stînd de piatră!* neclintit: *stîncă de granit!*

Pe când unii cantă și se *străduiesc* ca tot pasul să le fie trîmbițat; ca în jurul și în calea lor să strălucească lumini orbitoare, cari *fatal* lasă în urmă un întuneric adînc și o grabnică uitare.... Theodor Crivăț s'a strecurat în viață fără șgomot, fără onoruri, o *profesie de Apostol!* dar în schimb numele său va rămîne ca un *far îndrumător, pildă îndelungată* tinerilor cadre din magistratura României întregite.

Deznădăjduită familie, pe cât cu puțință țineți seama că marea voastră durere este *stîncă* împărțită de *toți* cei ce l'au cunoscut, de *toți* cei ce l'au întîlnit vreodată!

Drept... în adevăratul înțeles al cuvîntului, și fost în lumea asta *trecătoare*; pe seauul hărăzit celor *drepți* vei fi așezat în lumea eternă!

În numele Ministerului de Justiție îți aduc *ultimul salut*, valorosule dispărut, și omagii de îndelungată recunoștință și admirațiune pomenirei tale!

Fie-ți țărâna ușoară!

se ridică la suma de 11000 lei. A 3 parte deci din această sumă, ce se cuvine reclamantei, este dar de 3666 lei. Reclamanta mai pretinde 18.000 lei cheltuielile întreținerii cuvenite asociatului Simon Mark pe timp de 18 luni. Din interogatorul asociaților părăți, precum și din actul de asociație rezultă însă, că suma lunară fixată pentru cheltuielile personale ale fiecăruia asociat, a fost de 250 lei. Făcând calculul acestor cheltuieli deci conform contractului, rezultă că suma la care avea dreptul Simon Mark, este de 4500 lei.

În total dar suma care i se cuvine reclamantei rezultată din lichidarea asociației este de 54266 lei și în consecință tribunalul urmează a obliga pe părăți, să plătească reclamantei în calitate de tutrice legală această sumă în solidar, cu dobînda de 6% de la data intentării acțiunii și până la achitare, conform art. 1088 cod. civ., întrucît datoriile comerciale, când nu sunt lichide potrivit acestui articol produc dobînză de la data intentării acțiunii.

Părătul I. Nicotescu, referitor la plata solidară a acestei sumi, face obiecțiunea că dînsul n'ar putea fi obligat la plata ei, deoarece la lichidarea asociației efectuată în cursul lunii Mai 1918, dînsul în, numele asociației a făcut plata părții cuvenite lui Simon Mark în mânele lui Saul Mark. La această dată însă era notariu cunoscută încetarea din viață a lui Simon Mark și cum această plată cu nimic nu dovedește părătul I. Nicotescu că a fost făcută în mânele lui Saul Mark ca mandatar al defunctului său frate Simon Mark, ea urmează a fi considerată că rău făcută și tutoarea este în drept a cere în numele minorului să i să facă plata acestei sumi în mod legal de către toți părății în solidar.

Relativ la fixarea quantumului în numerar, părății obiștorează că în aprecierea acestui quantum cuvenit reclamantei, trebuie să se țină seamă și de pasivul asociației. Din declarațiunea scrisă însă și autenticată de trib. Roman sub No. 480916 a fostului asociat Ițio Rotemberg rezultă că acesta când s'a desfiăcut de asociația pentru exploatarea localului „Modern” a primit capitalul și beneficii, iar la încheierea socotelilor definitive ale afacerii „Modern-Brand” rezultă că bilanțul s'a încheiat cu o distribuție de beneficii, ceea ce dovedește că în momentul lichidării, tot pasivul anterior al asociației a fost achitat. Așa dar opunerea părătuui I. Nicotescu nu poate fi fundată.

Asupra cererii de daune. Avînd în vedere că pentru daunele suferite de reclamant prin culpa părăților, de a fi administrat asociația în dauna lui Simon Mark, nefăcîndu-se nici-o dovadă, această cerere urmează deci să fie respinsă ca nedovedită, căci, cel ce face propunerea înaintea judecății trebuie să o dovedească (art. 1169 cod. civil).

Considerînd dar că, pentru motivele arătate, acțiunea intentată urmează a fi admisă în parte.

Apreciînd și asupra cheltuielilor de judecată solicitate de reclamantă, tribunalul le fixează la suma de 300 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte D. Tomida, admite în parte acțiunea etc.